وجه عرفی کاشفیت رویت قبل از زوال از وجود هلال دیشب

شاگرد: منظور از شب سی و یکم این است که بعد از بیست وچهار ساعت حتماً باید هلال را ببینند؟

استاد: بله، باید دیده شود.

اگر فرمایش شما در مطالبی که عرض کردم ماندهٔ، بفرمایید. عرض دیروز من این بود که تأکید سید در این رساله، فاصله گرفتن از مبنای مشهور نیست. فقط در امارات با مشهور بحث دارند. سید میگویند در وقت غروب باید هلال داشته باشیم. دیشب باید هلال داشته باشیم و تمام. سید در این مشکلی ندارند. فقط سید میگویند چون روایت داریم این روایت، رویت قبل از زوال که یکی از امارات است -همانطور که بینه برای دیشب اماره بود- حالا هم رویت قبل از زوال اماره است بر اینکه دیشب داشتیم. خب حالا این به ظن خاص است که حجت است یا قطع است؟ اصل خود رویت قبل از زوالش قطعی است، چون موضوع باید باشد. اما کاشفیتش از وجود هلال دیشب ظنی است؛ ظن خاص است و سید بر این مبنا با مشهور مشکل دارند. مشهور میگویند این روایات را دور بریزید؛ رویت قبل از زوال برای دیشب امارات ندارد. برای دیشب کاشفیت ندارد. سید میفرمایند چرا شما میگویید کاشفیت ندارد؟! کاشفیت و امارات دارد. مثل سائر امارات ظنیه که ظن موضوعی هم میتواند خطا در بیاید. وقتی خطا درآمد حکم خطا را جاری میکنیم. اما مادامی که خطا در نیامده برای ما حجت است.

شاگرد: رویت قبل از زوال مربوط به اصل ظن به اینکه دیشب بوده را نمیآورد تا بگوییم دلیل خاص داریم. خیلی وقت ها پنج-شش ساعت قبل از زوال از تحت‌الشعاع خارج شده و شما آلآن میبینید.

شاگرد۲: ولو غفلتا نزد عرف باشد، کافی است. فکر میکنند و توهم میکنند که همان سابق بوده. همین توهم کافی است.

شاگرد: غفلت که حجت نیست.

شاگرد۲: ظن پیدا میکنند؛ گاهی وقتی شما جزئیات و دقائق علمی را میفهمید دیگر ظن پیدا نمیکنید ولی عرفی که توجه نداشته باشد ظن پیدا میکند.

استاد: دو نکته هست. نکته اول این است که یادمان نرود وقتی میخواهد قبل از زوال ببیند، روز است. روزی که خورشید در آسمان است. اگر ابر باشد که نمیتوانیم هلال را ببینیم. وقتی

آسمان صاف است می‌توان هلال را ببیند. چون خود قمر هم نزدیک شمس است و پشت سرش می‌رود. وقتی در روز می‌خواهد هلال را ببیند، ظن عرفی نمی‌آید به اینکه هلالی که در روز روشن می‌توانند ببینند، حال الآن تازه پیدا شده؟! هلال بسیاری ازکی که الآن پیدا می‌شود را نمی‌توانند ببینند، شما می‌گویید ظن نمی‌آورد. مگر در تاریکی هلال را می‌بینید که می‌گویید شاید الآن درآمده. وقتی در شدت نور خورشید در آسمان صاف، قبل از زوال هلال را می‌بینید، عرف می‌گوید این هلال خیلی چاقی شده که شما می‌توانید آن را با نور خورشید ببینید. چاق شده یعنی ساعات زیادی از او گذشته که الآن در نور هم می‌توانند آن را ببینند. از کجا می‌گویید ظن نمی‌آید؟! برای نوع عرف ظن حاصل می‌شود که این برای دیشب بوده ای دیشب خیلی ضعیف بوده. این نکته اول بود.

نکته دوم؛ اگر شما فی الجمله هم آن ظن قوی و مستوعب نباشد، از باب حکمت چه مشکلی دارد؟! وقتی امام علیه‌السلام می‌خواهند یک اماره ای را حجت قرار بدهند، همین که حکمت جعل حجیت و اماره قرار دادن آن این باشد که فی الجمله ظن می‌آورد؛ یعنی امام علیه‌السلام در علم خودشان چیزی را ملاحظه می‌کنند به اینکه این امارات آن برای شارع و برای کسی که این حکم را از ناحیه خدا اخبار می‌کند، درست است. لذا امارتش را حجت قرار می‌دهد. بنابراین مسأله حکمت بودن هم می‌تواند در اینجا کمک کند.

بازبینی #1
ایجاد شده 7 فوریه 2026 16:25:52 توسط ... .
به روزرسانی شده 7 فوریه 2026 16:27:03 توسط ... .